

Protokół

60. posiedzenia Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej, które odbyło się 20 kwietnia 2011 roku w gmachu Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii przy ul. Wspólnej 2 w Warszawie. W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Komisji – według załączonej listy obecności (zał. 1).

Wstępny porządek obrad obejmował:

1. Zagajenie.
2. Przyjęcie protokołu 59. posiedzenia Komisji z dnia 30 marca 2011 roku.
3. Sprawy bieżące.
4. Omówienie wykazu polskich nazw geograficznych z obszaru Ameryki Południowej.
5. Omówienie wykazu polskich nazw geograficznych z obszaru Litwy.
6. Wolne wnioski.

Obrady prowadził Waldemar Rudnicki, przewodniczący Komisji.

Ad 1. Przewodniczący przywitał członków Komisji.

Ad 2. Do protokołu zgłoszono kilka poprawek redakcyjnych, po ich uwzględnieniu protokół 59. posiedzenia przyjęto jednogłośnie (13 głosów za).

Ad 3. W uzupełnieniu przedstawionych na poprzednim posiedzeniu ustaleń Komisji Ortograficzno-Onomastycznej Rady Języka Polskiego odnośnie do form przymiotników od nazw państw i terytoriów oraz nazw mieszkańców państw i terytoriów omówiono jedną istotną zmianę wprowadzoną przez tę Komisję, a polegającą na zamianie nazw obywateli Dominiki i Dominikany. W dotychczasowym wykazie jako mieszkańców Dominiki podawaliśmy *Dominikanin*, *Dominikanka*, *Dominikanie*, a jako mieszkańców Dominikany odpowiednio *Dominikańczyk*, *Dominikanka*, *Dominikańczycy*. Jednak wg KOO powinno być odwrotnie – dla Dominiki: *Dominikańczyk*, *Dominikanka*, *Dominikańczycy*, zaś dla Dominikany: *Dominikanin*, *Dominikanka*, *Dominikanie*. Zmiana ta nie tylko zmienia zapisy stosowane dotychczas przez KSNG, ale i zalecenia słownikowe (np. wszystkie słowniki konsekwentnie jako nazwę obywateli Dominikany podają *Dominikańczycy*). Zmiana ta wynika jednak z tego, że nazwa państwa Dominikana (hiszp. *Republica Dominicana*) pochodzi od hiszpańskiego przymiotnika *dominicana*, który znaczy ‘dominikańska’ (od Santo Domingo, czyli św. Dominika, założyciela zakonu – po polsku mamy *Republika Dominikańska*), dlatego poprawne znaczeniowo nazwy mieszkańców tego państwa to właśnie *Dominikanin*, *Dominikanka*, *Dominikanie*. W przypadku zaś Dominiki nazwy mieszkańców należy tworzyć tak samo jak nazwy mieszkańców Martyniki, a skoro dla Martyniki mamy *Martynikańczyk*, *Martynikanka*, *Martynikańczycy*, to analogicznie dla Dominiki powinno być *Dominikańczyk*, *Dominikanka*, *Dominikańczycy*.

Przedstawione zostało także uzupełnienie stanowiska Ministerstwa Spraw Zagranicznych odnośnie do wykazu nazw państw. Departament Afryki i Bliskiego Wschodu zaproponował uwzględnienie w wykazie, w załączniku „Terytoria o nieustalonym lub spornym statusie międzynarodowym”, Sudanu Południowego, wraz z przypisem informującym o planowanym ogłoszeniu niepodległości tego autonomicznego regionu Sudanu.

Członkowie Komisji zostali także poinformowani, że 18 kwietnia parlament węgierski przyjął nową konstytucję, która ma wejść w życie 1 stycznia 2012 r. Zgodnie z nową konstytucją ulegnie zmianie oficjalna nazwa tego państwa z Republika Węgierska (Magyar Köztársaság) na samo Węgry (Magyarország).

Na poprzednim posiedzeniu dyskutowano poprawność nazw *Wyspy Zawietrzne* i *Wyspy Podwietrzne*. Ustalono, że nazewnictwo to, przyjęte w latach 50. przez ówczesną Komisję Ustalania Nazw Geograficznych, jest błędne i należy je poprawić. Do konsultacji z geografami pozostawiono jednak kwestię, czy zastosować podział anglosaski tych wysp (czyli przyjęcie nazw *Wyspy Nawietrzne* i *Wyspy Zawietrzne* dla południowej i północnej części wschodniego łuku Małych Antyli), czy hiszpański (czyli przyjęcie nazwy *Wyspy Nawietrzne* dla wschodniego łuku Małych Antyli oraz nazwy *Wyspy Zawietrzne* dla Małych Antyli znajdujących się u wybrzeży Ameryki Południowej). A. Czerny poinformował, że skontaktował się z J. Makowskim, będącym praktycznie jedynym polskim ekspertem od podziału regionalnego tej części świata. Wg J. Makowskiego podział Małych Antyli nie jest jednolity, w różnych państwach Regionu Karaibskiego, nawet w państwach hiszpańskojęzycznych, stosowane są różne podziały tego archipelagu (np. inne wg geografów meksykańskich, a inne wg kubańskich). W geografii polskiej jest to zaś zagadnienie marginalne – informacje o tych wyspach są przepisywane z jednej publikacji do drugiej. J. Makowski uznał, że warto uporządkować zagadnienie podziału Małych Antyli i naprawić błąd popełniony w latach 50., zaproponował przy tym przyjęcie podziału hiszpańskiego, jako bardziej logicznego i odpowiadającego faktycznemu podziałowi geograficznemu tych wysp. Komisja zatem uchwaliła (9 głosów za, 3 wstrzymujące się, 0 przeciw):

- zmianę nazwy *Wyspy Podwietrzne* na ***Wyspy Nawietrzne*** i ustalenie, że nazwa ta odnosi się do łuku Małych Antyli ciągnącego się od Wysp Dziewiczych po Grenadę łącznie z Barbadosem (hiszpańską nazwą tych wysp jest *Islas de Barlovento*, francuską – *Îles du Vent*, a niderlandzką – *Bovenwindse Eilanden*, natomiast po angielsku stosowane są dwie nazwy – *Leeward Islands* dla północnej części wysp i *Windward Islands* dla ich części południowej),
- ustalenie, że nazwa ***Wyspy Zawietrzne*** odnosi się do części Małych Antyli znajdującej się u wybrzeży Ameryki Południowej i ciągnącej się od Aruby po Margaritę i drobne wyspy leżące na wschód od niej (hiszpańską nazwą tych wysp jest *Islas de Sotavento*, francuską – *Îles Sous-le-Vent*, niderlandzką – *Benedenwindse Eilanden*, a angielską – *Leeward Antilles*).

A. Czerny poinformował, że również nazwa *Cieśnina Zawietrzna* została błędnie ustalona w latach 50. Cieśnina ta, leżąca pomiędzy Kubą a Haiti, ma nazwę hiszpańską *Paso de los Vientos* (w tłumaczeniu ‘Cieśnina Wiatrów’), francuską *Passe du Vent* (w tłumaczeniu ‘Cieśnina Nawietrzna’), a angielską *Windward Passage* (w tłumaczeniu ‘Cieśnina Nawietrzna’). Padły propozycje, aby zmienić dotychczasowy egzonim na *Cieśnina Wiatrów* lub *Cieśnina Nawietrzna*. Ustalono jednak, że należy najpierw sprawdzić jak stosowana jest nazwa tej cieśniny w polskich publikacjach i powrócić do dyskusji nad zmianą tej nazwy na kolejnym posiedzeniu Komisji.

Na poprzednim posiedzeniu został przyjęty egzonim *Cieśnina Dominiki*. Pojawiły się wówczas głosy, że może warto przyjąć polskie nazwy również dla innych cieśnin Małych Antyli nazwanych od głównych wysp. Pięć kolejnych cieśnin ma ustalone nazwy od dużych wysp:

- Anguilla Channel (ang.), Canal de l’Anguille (fr.) dla cieśniny pomiędzy Anguillą a Saint-Martin,
- Guadeloupe Passage (ang.), Canal de la Guadeloupe (fr.) dla cieśniny pomiędzy Montserratem i Antiguą a Gwadelupą,
- Martinique Channel (ang.), Canal de la Martinique (fr.) dla cieśniny pomiędzy Dominiką a Martyniką,
- Saint Lucia Channel (ang.), Canal de Sainte-Lucie (fr.) dla cieśniny pomiędzy Martyniką a Saint Lucia,
- Saint Vincent Passage (ang.) dla cieśniny pomiędzy Saint Lucia a Saint Vincent.

Dla cieśnin tych można przyjąć potencjalne egzonimy: *Cieśnina Anguilli* (lub *Cieśnina Anguilska*), *Cieśnina Gwadelupy* (lub *Cieśnina Gwadelupska*), *Cieśnina Martyniki* (lub *Cieśnina Martynikańska*), *Cieśnina Saint Lucia*, *Cieśnina Saint Vincent*. Po dyskusji uznano jednak, że nie należy dodawać egzonimów dla tych cieśnin, gdyż ich polskie nazwy nie są spotykane w literaturze (1 głos za wprowadzeniem nazw, 3 przeciw, 8 wstrzymujących się).

31 marca 2011 r. zmienił się status Majotty – z dotychczasowej wspólnoty zamorskiej (departamentalnej) została przekształcona w piąty departament zamorski Francji (101. departament), stając się jednocześnie częścią Unii Europejskiej. W odróżnieniu od pozostałych departamentów zamorskich (Reunion, Gujana Francuska, Martynika, Gwadelupa) mających podwójny status departamentu zamorskiego i regionu zamorskiego, Majotta ma tylko status departamentu zamorskiego. W związku ze zmianą statusu została zmieniona długa nazwa tego terytorium z *collectivité départementale de Mayotte* na *département de Mayotte*. Dla departamentów francuskich Komisja nie tworzyła egzonimów od ich nazw długich, stosując polskie nazwy tylko dla ich form krótkich. Dlatego skasowano dotychczasową długą nazwę *Wspólnota Departamentalna Majotty* pozostawiając w użyciu tylko nazwę krótką *Majotta* (aklamacja).

Na wniosek Komitetu Redakcyjnego przyjęto nazwy budowli: *most Bosforski* dla mostu w Turcji (aklamacja), *most Mehmeda Zdobywcy* dla mostu w Turcji (7 głosów za wprowadzeniem nazwy, 3 przeciw, 2 wstrzymujące się), *zapora Hoovera* dla zapory w Stanach Zjednoczonych (aklamacja), *zapora Roosevelta* dla zapory w Stanach Zjednoczonych (aklamacja).

Ad 4. Omawiając wykaz nazw geograficznych z obszaru Ameryki Południowej Komisja przyjęła egzonim *Luzoameryka* dla wielkiego regionu – jest to nazwa tego samego typu co przyjęte wcześniej *Hispanoameryka* i *Angloameryka*. Zastanawiano się czy przyjąć również formę *Luzytoameryka*, jednak ostatecznie opowiedziano się za zestandaryzowaniem tylko jednej, częściej stosowanej formy (11 głosów za wprowadzeniem nazwy, 0 przeciw, 1 wstrzymujący się).

Omawiając nazwy obiektów z obszaru Argentyny dyskutowano, czy zachować nazwę *Wielkie Buenos Aires*. Jest to nazwa stosowana dla obszaru metropolitalnego. Na świecie jest wiele obszarów metropolitalnych nie będących samodzielnymi jednostkami administracyjnymi, posiadających oficjalnie ustalone nazwy, dla których spotykane są w literaturze polskie odpowiedniki (np. *Wielki Paryż* – Grand Paris, *Wielkie Tokio* – Tōkyō-ken, *Wielkie Sydney* – Greater Sydney, *Wielkie San Francisco* – Greater San Francisco, *Wielkie Los Angeles* – Greater Los Angeles; *Wielki Meksyk* – Gran Ciudad de Mexico, *Wielkie São Paulo* – Grande São Paulo, *Wielki Kair* – Al-Qāhira al-Kubra). Na posiedzeniu we wrześniu 2009 r. skasowano egzonim *Wielki Manchester*, gdyż uznano, że nie należy uwzględniać w wykazach nazw tego typu obszarów (zachowano nazwę *Wielki Londyn*, gdyż jest to jednostka administracyjna). Komisja uznała przez akłamację, że należy jednak pozostawić nazwę *Wielkie Buenos Aires* oraz dodać analogiczne polskie nazwy dla innych znanych regionów metropolitalnych świata.

Zastanawiano się także, czy należy wprowadzić pseudoegzonim *Iguaçu* dla wodospadu (i rzeki) w Argentynie i Brazylii. Obiekt ten posiada nazwę portugalską (*Cataratas do*) *Iguaçu* oraz hiszpańską (*Cataratas del*) *Iguazú*. W polskich publikacjach nazwa tego wodospadu występuje w kilku formach: *Iguassu*, *Iguasu*, *Iguaçu*, *Iguacu*, *Iguazú*, *Iguazu*. Uznano, że ze względu na dużą dowolność w stosowaniu nazwy tego wodospadu warto ją zestandaryzować w jednej, najwłaściwszej formie. Jednak przed podjęciem decyzji postanowiono jeszcze dokładniej sprawdzić jaka nazwa stosowana jest najczęściej w publikacjach naukowych.

Postanowiono, przez aklamację, dodać egzonim **Ziemia Ognista** dla grupy wysp w Argentynie i Chile – dotychczas egzonim *Ziemia Ognista* był zalecany tylko dla głównej wyspy tego archipelagu. Do wyjaśnienia pozostawiono zaś kwestię skasowania nazwy *Andy Argentynsko-Chilijskie*.

Analogicznie jak w przypadku Karpat lub Alp, Andy podzielone zostały na geograficzne części. Nazwy tych części – **Andy Północne**, **Andy Środkowe** i **Andy Południowe** – stosowane są zarówno w literaturze światowej, jak i polskiej. W różnych źródłach jednak różnie są wyznaczane granice pomiędzy tymi częściami (dla granicy między Andami Północnymi i Środkowymi jest to albo 4°S albo 12°S; dla granicy pomiędzy Andami Środkowymi a Południowymi jest to 29°S albo nawet 46°S). Komisja, przez aklamację, przyjęła te egzonimy, jednak nie zajęła stanowiska w sprawie zasięgu tych części Andów.

Następnie Komisja uchwaliła:

- przyjęcie pseudoegzonimu **Park Narodowy Ziemi Ognistej** dla obszaru chronionego w Argentynie (aklamacja),
- przyjęcie pseudoegzonimu **Morski Park Narodowy Bonaire** dla obszaru chronionego w Bonaire (aklamacja),
- nieprzyjmowanie egzonimu *Amazonka* dla jednostki administracyjnej w Brazylii (1 głos za wprowadzeniem nazwy, 8 przeciw, 3 wstrzymujące się),
- przyjęcie egzonimu **Park Narodowy Amazonii** dla obszaru chronionego w Brazylii (aklamacja).

Długo dyskutowano, czy utworzyć polską nazwę dla chilijskiej jednostki administracyjnej noszącej hiszpańską nazwę *Región de Magallanes y de la Antártica Chilena*. Dyskutowano jakie powinno być poprawne spolszczenie, zwłaszcza dla członu *Magallanes*, który jest hiszpańskim zapisem nazwiska Ferdynanda Magellana. Początkowo Komisja uznała, że warto dla tej jednostki przyjąć egzonim. Jednak żadna ze zgłoszonych propozycji nie uzyskała wystarczającego poparcia: *Magallanes i Antarktyka Chilijska* (1 głos), *Magellan i Antarktyka Chilijska* (1 głos), *Region Magellana i Antarktyki Chilijskiej* (4 głosy), *Magellania i Antarktyka Chilijska* (3 głosy). Ostatecznie postanowiono więc nie wprowadzać egzonimu dla tej jednostki administracyjnej (3 głos za wprowadzeniem egzonimu, 5 przeciw, 4 wstrzymujące się). Następnie uchwalono:

- przyjęcie egzonimu **Region Metropolitalny** dla jednostki administracyjnej w Chile (aklamacja),
- nieprzyjmowanie egzonimu *Andy* dla jednostki administracyjnej drugiego rzędu w Chile (2 głosy za wprowadzeniem nazwy, 5 przeciw, 4 wstrzymujące się),
- przyjęcie egzonimu **Antarktyka Chilijska** dla jednostki administracyjnej drugiego rzędu w Chile (aklamacja),
- przyjęcie egzonimu **Wyspa Wielkanocna** dla jednostki administracyjnej drugiego rzędu w Chile (aklamacja),
- przyjęcie egzonimu **Ziemia Ognista** dla jednostki administracyjnej drugiego rzędu w Chile (aklamacja),
- zachowanie egzonimu *Lądolód Patagoński* dla grupy lodowców w Argentynie i Chile (aklamacja),
- przyjęcie egzonimu **Lądolód Patagoński Południowy** dla lodowca w Argentynie i Chile (9 głosów za wprowadzeniem nazwy, 1 przeciw, 3 wstrzymujące się),
- przyjęcie egzonimu **Lądolód Patagoński Północny** dla lodowca w Chile (9 głosów za wprowadzeniem nazwy, 1 przeciw, 3 wstrzymujące się),
- przyjęcie egzonimu **Horn** dla wyspy w Chile (aklamacja),
- skasowanie egzonimu **Wyspa Księcia Jorku** dla wyspy w Chile (7 głosów za skasowaniem nazwy, 1 przeciw, 5 wstrzymujących się) – polska nazwa jest sporadycznie stosowana; jest to wyspa w południowym Chile, która z powierzchnią 522 km² zalicza się do średnich wysp tego obszaru, a sąsiednie większe wyspy nie mają ustalonych egzonimów pomimo, że bez problemu można

by takie dla nich utworzyć (np. Isla Wellington 5556 km², Isla Hanover 812 km², Isla Mornington 529 km², Isla Pratt 762 km², Isla Dawson 1290 km², czy też Península de Brunswick 6300 km²),

- przyjęcie egzonimu **Park Narodowy Przylądka Horn** dla obszaru chronionego w Chile (aklamacja),
- przyjęcie egzonimu **Galapagos** dla jednostki administracyjnej w Ekwadorze (aklamacja),
- przyjęcie egzonimu **Park Narodowy Galapagos** dla obszaru chronionego w Ekwadorze (aklamacja),
- skasowanie egzonimu **Wodospad Edwarda VII** dla wodospadu w Gujanie (aklamacja) – w Gujanie jest kilkadziesiąt dużych wodospadów, z których wiele ma nazwy nadane od imion królów, ten wodospad jest zaś trudny do zidentyfikowania, gdyż w różnych źródłach podawane są różne jego lokalizacje oraz nazwy: wg jednych źródeł wodospad ten znajduje się na New River (inne źródła podają, że na tej rzece jest King Edward VI Falls, a nie King Edward VII Falls), wg innych na granicznej z Surinamem Corentyne River, a wg jeszcze innych na Semang River leżącej bliżej granicy wenezuelskiej; ponadto wg niektórych źródeł nazwa King Edward VII Falls jest niepoprawna, a poprawną formą jest King Edward VIII Falls; polska nazwa tego wodospadu jest praktycznie niestosowana,
- przyjęcie egzonimu **Amazoński Park Gujany** dla obszaru chronionego w Gujanie Francuskiej (aklamacja),
- przyjęcie egzonimu **Park Regionalny Gujany** dla obszaru chronionego w Gujanie Francuskiej (aklamacja),
- nieprzyjmowanie egzonimu **Amazonka** dla jednostki administracyjnej w Kolumbii (aklamacja),
- nieprzyjmowanie egzonimu **Departament Atlantyku** dla jednostki administracyjnej w Kolumbii (2 głosy za wprowadzeniem nazwy, 8 przeciw, 2 wstrzymujące się),
- przyjęcie egzonimu **Dystrykt Stołeczny Bogoty** dla jednostki administracyjnej w Kolumbii (9 głosów za wprowadzeniem nazwy, 0 przeciw, 3 wstrzymujące się),
- zmianę egzonimu **Nizina Północnokolumbijska** na **Nizina Karaibska** dla niziny w Kolumbii (10 głosów za zmianą nazwy, 0 przeciw, 3 wstrzymujące się),
- przyjęcie egzonimu **Departament Centralny** dla jednostki administracyjnej w Paragwaju (aklamacja),
- przyjęcie egzonimu **Górna Parana** dla jednostki administracyjnej w Paragwaju (7 głosów za wprowadzeniem nazwy, 2 przeciw, 4 wstrzymujące się),
- przyjęcie egzonimu **Górny Paragwaj** dla jednostki administracyjnej w Paragwaju (6 głosów za wprowadzeniem nazwy, 2 przeciw, 5 wstrzymujących się),
- nieprzyjmowanie egzonimu **Amazonka** dla jednostki administracyjnej w Peru (aklamacja),
- przyjęcie egzonimu **Ukajali** dla jednostki administracyjnej w Peru (8 głosów za wprowadzeniem nazwy, 3 przeciw, 2 wstrzymujące się),
- pozostawienie do wyjaśnienia zasadność skasowania egzonimu **Montania** dla regionu w Peru (aklamacja).

Kolejna dyskusja dotyczyła przyjęcia nazwy dla kolei wybudowanej w Peru przez Ernesta Malinowskiego. Kolej ta po hiszpańsku nazywa się *Ferrocarril Central Andino*, co w tłumaczeniu oznacza ‘Centralna Kolej Andyjska’, jednak najczęściej stosowaną dla niej nazwą jest *Kolej Transandyjska*. Komisja uznała jednak, że nazwa *Kolej Transandyjska* jest niepoprawna i wzięła się z pomyłki – deskrypcję *ferrocarril trasandino* (w tłumaczeniu ‘kolej transandyjska’) oznaczającą każdą kolej przecinającą grzbiet Andów (w Ameryce Południowej jest kilka takich linii), błędnie przyjęło się stosować w polskich publikacjach jako nazwę własną dla tej kolei w Peru. Błąd jest tym większy, że istnieje kolej nosząca

nazwę *Ferrocarril Trasandino* łączącą argentyńską Mendozę z chilijskim Los Andes. Komisja uznała, że również nazwy *Kolej Andyjska* i *Centralna Kolej Transandyjska*, pomimo, że czasami spotykane w literaturze, nie są odpowiednie. Ostatecznie postanowiono przyjąć egzonim w postaci ***Centralna Kolej Andyjska*** (9 głosów za wprowadzeniem nazwy, 0 przeciw, 4 wstrzymujące się). Następnie uchwalono:

- przyjęcie egzonimu ***Rezerwat Środkowego Surinamu*** dla obszaru chronionego w Surinamie (aklamacja),
- nieprzyjmowanie egzonimu *Amazonka* dla jednostki administracyjnej w Wenezueli (aklamacja),
- zmianę egzonimu *Dystrykt Centralny* na ***Dystrykt Stołeczny*** dla jednostki administracyjnej w Wenezueli (aklamacja),
- przyjęcie egzonimu ***Delta Orinoko*** dla delty w Wenezueli (aklamacja),
- przyjęcie egzonimu ***Rezerwat Biosfery Delty Orinoko*** dla obszaru chronionego w Wenezueli (aklamacja).

Ze względu na brak czasu, na kolejne posiedzenie przeniesiono omówienie wykazu polskich nazw z obszaru Litwy.

Termin kolejnego posiedzenia ustalono wstępnie na 18 maja 2011 roku.

Na tym posiedzenie zakończono.

Protokółował:
Wiceprzewodniczący Komisji
mgr Maciej Zych

Przewodniczący Komisji
dr inż. Waldemar Rudnicki